СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 255. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 2 листопада 1933.

VOL. XLI. No. 255. Jersey City, N. J., Thursday, November 2, 1933. THREE CENTS

ЗАХОДИ ФОРДА ДЛЯ ЗАМИРЕННЯ „НАЙРИ"

ВАШИНҐТОН. — Автомобілевий фабрикант Генрі Форд, котрий стояв досі в опозиції до „Найри", заявив свою готовість предложити урядови звіт зі скалі робітничої заплати та довготи праці, як цього вимагають постанови кодексу „Найри".

Цю готовість заявив Форд, подавши своє імя на списі 28 підприємств так званій краевій автомобілевій палаті, яку встановлено для стереження виконування автомобілевого кодексу.

„НАЙРА" ДАЄ ДОЗВІЛ ПІДПРИЄМЦЯМ НА ДОВШІ ГОДИНИ ПРАЦІ.

НЮ ЙОРК. — Місцевий уряд „Найри" вислухав низку підприємців, які просили продовження годин праці поза межі, встановлені кодексами, та дав дозвіл 9 підприємцям завести в себе довші години.

Подібні просьби про зменшення робітничої заплати проти постанов кодексу відкинено.

Уряд „Найри" давав дозвіл на довші години праці в тих випадках, у котрих підприємці доказали брак фахових робітників.

ФРИКОВА КОМПАНІЯ ЩЕ СТАВИТЬ УМОВИ.

ПІТСБУРҐ (Па.). — Заряд Фрикової Коксової Компанії подав до відома, що її майни мягкого вугля стануть працювати негайно, як тільки її робітники дістануть захорону по дорозі до майн та з майн.

Юнія „Юнайтед Майн Воркерс" дала приказ своїм членам вертатись до роботи безпроволочно.

СТРАЙК РОБІТНИКІВ НА ҐАЗОЛІНОВИХ СТАЦІЯХ.

НЮ ЙОРК. — Юнія робітників, занятих на ґазолінових стаціях, постановила предложити домагання щодо годин праці й заплати, а коли ці домагання не будуть сповнені, вийти на страйк.

Страйк на думку юнії, може захопити яких 25,000 робітників. Юнія стоїть у звязку з Американською Федерацією Праці.

ДОМАГАЮТЬСЯ КОДЕКСУ ДЛЯ РОБІТНИЦЬ, ЯКІ ЧИСТЯТЬ ХМАРОДЕРИ.

НЮ ЙОРК. — А. Н. Назаревич, президент 18 льокалю юнії робітниць, які чистять офіси й готелі, виїхав з адвокатом юнії, Александром Р. Тендлером, до Вашинґтону, щоби предложити президентови кодекс для цих робітниць та відповідну петицію.

Петиція подає подрібно домагання робітниць. Вони домагаються: Тиждень праці має виносити 5 днів. Робітниці мають працювати в ночі 4 години. Години праці в офісових будинках мають починатися в 6 годині ввечір, а кінчитися в 10 годині ввечір. Праця в готелях має тревати від год. 12 в ночі до 4 години рано. Робітниці почувають, що 4 години праці в ночі рівновартні 8 годинам у день. Має бути заборонено робітницям мати більше як одну роботу. Мінімальна заплата має виносити 18 долярів на тиждень, причому з мінімальної праці підприємець не має права нічого потручувати. Надчисельні години (овертайм) мають бути скасовані, хіба що зайде якась надзвичайна, непередбачена нагла потреба, і в такому випадку робота має бути заплачена раз і одну третину більше ніж за звичайну роботу. Робітниці мають бути забезпечені перед грубим поведенням.

ҐОВЕРНОРИ СТЕЙТІВ ХОЧУТЬ ФАРМЕРСЬКОГО КОДЕКСУ.

ДЕ МОЙН (Айова). — Ґовернори 5 середньо-західних стейтів внесли до президента Рузвелта петицію за заведення для фармерів кодексу, який настановляв би мінімальну ціну на рільничі продукти та завів би інфляцію гроша.

Страйк фармерів у Висконсин покінчився.

ЗА ДЕРЖАВНИЙ МОНОПОЛЬ НА ЗБРОЮ.

НЮ ЙОРК. — При участи яких 200 студентів з ріжних колеґій і університетів почав тут радити „студентський конгрес проти війни".

Витаючи конгрес в імени Колюмбійського університету, д-р Ботлер, президент університету, подав думку, що поважний удар війні можна завдати через заборону виробу зброї приватними підприємствами. Приватні люди не мали би тоді зисків зі зброї й війни. Зброю повинні виробляти тільки держави.

ЗНАЙШЛИ ЖИТТЯ НАВІТЬ У НАЙБІЛЬШІЙ МОРСЬКІЙ ГЛИБИНІ.

ВУДС ГОВЛ (Месечусетс). — Сюди приїхав з наукової подорожі корабель „Атлянтіс", уживаний до наукових розслідів місцевим Океанографічним Інститутом.

„Атлянтіс" покінчив якраз свою 23-ту виправу на розсліди океану. Цим разом учені старалися розвязати питання, як далеко в глибину моря сягає звіринне життя. Не зважаючи на довгі досліди, вони не потрафили знайти глибини, на якій не було б життя.

Глибинні риби приноровлені до життя в глибині до такого ступня, що коли їх виносили під поверхню води, вони тріскали.

ВАРТІСТЬ ДОЛЯРА ВЖЕ ПІДНОСИТЬСЯ.

Нова монетарна політика федерального уряду викликала була обниження вартости доляра на міжнародньому грошевому ринку. Одначе по кількох днях спаду доляр почав підноситися в ціні й нині він варт у порівнанню з французьким франком 66 і 8 десятих цента.

ЗАМАХ НА ПОЛІЦІЙНОГО АГЕНТА.

Поліційний агент Михайло Тендай стрінув вечором на вул. Францішканській у Львові якогось мужчину і зажадав від нього леґітимації. Задержаний виняв з кишені якийсь папір, але рівночасно добув швидко револьвер і стрілив агентови в голову, ранячи його в лице. Ранений упав на землю, а незнайомий утік. Над раном поліція арештувала якогось мужчину, при якому знайшла зброю, але назвище його держать покищо в тайні. ПАТ повідомляє, що арештований це відомий боєвик ОУН, якого поліція припадкова була кілька разів. Арештований признався до вчинку та пояснив, що ділав згідно з вказівками ОУН, які велять при леґітимуванні боєвика відповідати револьверовими стрілами. Підчас ревізії, яку перевели в хаті арештованого, знайшли три пістолі та дві ручні гранати. Ведуть дальше слідство.

НОВІ АРЕШТУВАННЯ В СОКАЛЬЩИНІ.

В ночі з 25/26 вересня невідомі справники облили якимсь чорнилом плякету короля Собеського, вмуровану в будинку мужеської семинарії в Сокалі. Після того арештовано в тамошній бурсі св. Миколая 7 учеників семинарії й гімназії, хоча з бурси ніхто не виходив. В бурсі перевела поліція 26. рано ревізію і нічого не знайшла. Також у кількох селах повіту, а саме: в Копитові, Горбкові, Бобятині, Лучицях, Волиці Комаревій, Сільці, Бояничах відбулися ревізії й арештування. Якісь темні типи розпускають неправдиві поголоски про побиття, а навіть убивство секретаря громади Поздимир, Царика, відомого з наглого суду в Сокалі. Ціль того всього?... По селах розкинув хтось летючки, невідомо ким і де друковані.

ЖЕРТВА ЛЕГКОДУШНОСТИ

Войтіх Юрчин із Коросна купив у львівських обманців „золоті" дукати за 50 зл. Дукати були безвартісні, бо то були позолочувані австрійські 2 сотикові. Одного обманця Розенберґа, поліція арештувала.

„ГРЕЧНИЙ" ОПРИШОК.

Опришок Чайковський, який довший час непокоїв Коломийщину, перекинувся у городенський повіт. Недавно нічю напав у Городенці на хату купця Ґрінберґа та під загрозою револьвера зажадав від нього грошей. Ґрінберґ дав Чайковському 60 долярів і 30 злотих. Чайковський на прощання ґлумливо поцілував Ґрінберґову в руку й сказав: „Я Чайковський. Колиж хочете переконатися, то порівнайте мою фотографію в газетах" і при цьому освітив собі лице ліхтаркою. Перестеріг іще, щоби Ґрінберґи не повідомляли поліцію, що він був у них, і пропав безслідно.

ЗАБАВА В „НАГЛИЙ СУД".

Під вражінням повішення бандита Жовтанецького в Куликові 10—12-літні діти куликівських купців Тірка, Клярфельда, Бека та Ґрінера уладили собі наглий суд. Засудили малого Тірка на шибеницю та повісили його на драбині. Щебель зломився, Тірк упав на землю і так уратувався.

УТЕЧА ВЯЗНІВ.

Під литовськими Оранами, як повідомляють з Вильна, пачкарі підпалили вязничний будинок. Зміж 60 арештантів 32 удалося втекти. На польській границі задержано 11 утікачів, 8 перейшли на терен Польщі. Три арештанти переплили ріку Меречанку. Інші поховалися в лісах.

ВІДПОВІДНА ЇДА ДОРОГОЮ ДО ЗДОРОВЛЯ.

Д-р Роберт Ґ. Джексон з Торонто, високий, сивий, атлетичний чоловік, мав недавно лекцію на тему: „Як бути завсіди здоровим".

Д-р Джексон має 76 літ, а чується як 22-літній молодець. Він дав конкретний приклад свого здоровля, танцював на плятформі і заявив, що довго житиме такий чоловік, який їсть відповідно й робить деякі інші річи, котрі удержують в досконалім стані ту святиню, його тіло.

В 49-тім році свого життя д-р Джексон був слабим, зруйнованим чоловіком; глухий на одно ухо, напів сліпий, а канал його не функціонував так, як треба. Тепер він є в знаменитім здоровлю, бачить і чує добре. Він каже, що постійно стає молодшим. Все залежить від їди й умового розположення.

Визначні учені лікарі говорять, що нема причини, чому тіло мало би скоро вмирати, і що прийде час, коли буде стидно вмирати перед 180 літами.

ДО КАНАДИ ПРИЙДУТЬ ГОЛЯНДЦІ.

Поблизу Торонта голяндський уряд закупив 7,400 акрів землі. На тій землі поселяться коло 150 голяндських родин, які там незабаром прибудуть. Таким переселенцям Канада дуже рада, бо Голяндці це дуже освічений та працьовитий нарід.

ОБІКРАЛИ КАТА.

Варшавський кат Бравн, повісивши в Перемишлі душогуба Зиха, забавлявся в однім з тамошніх шинočків. Коли прийшлося платити, Бравн ствердив, що хтось украв йому портфель з грішми. З клопоту виратував ката аж начальник перемиської вязниці, що позичив йому гроші на заплачення рахунку та на дорогу.

ВІДЕНСЬКА ПРЕСА Й УКРАЇНЦІ.

Віденська преса в загальному містить дуже нерадо вістки з українського джерела, бо їх засада: не дразнити нікого з близьких чи дальших сусідів. Та проте майже вся преса з найбільшим здивуванням принесла вістку, подану відомою кореспонденцію „Ґ е р в е й", про те, що в Самбірщині заборонили свято в честь Ю. Кульчицького. А після того стали появлятися в ріжних пресових органах статті й замітки про українське походження героя Відня з 1683 р., Ю. Ф. Кульчицького, про участь козаків у виправі Собеського, тощо. Ті статті й замітки знайшли доступ не тільки до деяких державно-німецьких і мадярських ґазет, але також до кількох спеціяльних публікацій, яких автори використали менше або більше совісно український матеріял. Також окремі імпрези віденської української кольонії відмітила віденська, передовсім католицька, преса, подаючи з них інколи цілком докладні звідомлення. Словом: Українці, не маючи ні свого державного апарату, ні відповідних матеріяльних засобів, ні таких звязків, як нпр. Поляки, виступили вже таки гідно в ювилейних днях Відня, чим і причинились до популяризації української справи не тільки серед Австрійців, але і серед численних гостей з інших европейських держав.

КУПІЛЬ ДЛЯ БЕЗДІТНИХ.

Мале містечко Роншперґ у західній Чехії сталося в останніх часах метою паломництва бездітних Жидів з ріжних країв Европи. Є там старинна божниця, а під нею студене джерело, у якому брали вже віддавна ритуальну купіль місцеві Жиди. Одначе недавно, при чищенню джерела, відкрили в ньому старий камінь з еврейським написом про це, що у 1744 р. рабін Ізраель Баль-Шем купався в ньому 310 разів одного дня та сказав при цьому, що це купіль дуже помічна для бездітних. Тепер, як вістка про цю знахідку розійшлася по околиці, зіжджаються Жиди навіть з дуже далеких сторін, щоби скупатися у цьому чудотворному джерелі, а користь мають з того очевидно тільки готелі та ресторани.

ХОТІЛА ОТРУЇТИ СВОГО ЧОЛОВІКА.

Жінка Івана Лендела, господаря в Іршаві (Підкарпаття) була дуже ревнива на свого чоловіка, хоч не мала на це причини. Вкінці намішала йому до горівки якоїсь отрути. Як чоловік покушав горівку, зараз спалило йому рот, зачало дерти гортанку й він побіг до лікаря. Лікар виполокав йому шлунок і вратував від смерти. Жінку арештували. У вязниці породила вона дитину. Суд присяжних у Береговім увільнив її, бо присяжні не вбачили її вину за доказану.

В САСКАТУНІ ЗАСУДЖЕНО 19 ВОРОХОБНИКІВ.

В Саскатуні суддя Мек Донал засудив на кари від 5 до 18 місяців тюрми 19 ворохобників, які брали участь у саскатунським заворушенню в травні цього року, підчас якого поліційний інспектор Семпсон стратив життя.

НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ ШУКАЮТЬ ВИЗВОЛЕННЯ У СМЕРТИ

РОГАТИН (Західня Україна). — В Комітеті Ратунку України в Рогатині є захований оригінальний лист, надісланий у вересні з Радянської України, в якім дочка, пишучи до матери, подає таке:

„До часу Вашої посилки ми мало не померли. Одинацять днів крім сирих огірків нічого в роті не мали. Навіть, кохані Мамочко, води не пили. Так близько була смерть, і вмерти не мож було. Яка страшна іронія долі! Ви висилаєте нам 10 долярів і смерть відходить від нас, і так у безконечність продовжується наше страждання, наша нічим незаслужена мука і кара. Ліпше би було, якби Ваша посилка була прийшла яких 10 днів пізніше. Раз було би все скінчилось. А тепер знову буде все починатися з початку. Мамочко! Ми так зрезиґнували, так знеохотились до життя, що смерть для нас може принести визволення".

ЛІТВІНОВ ВСІДАЄ НА КОРАБЕЛЬ.

ПАРИЖ (Франція). — Макс Літвінов, совітський комісар закордонних справ, покинув Париж, але невідомо, куди виїхав. Кажуть, що він всяде на один з тих двох кораблів: „Беренґарія" або „Бремен".

РАДЕК ЗАПОВІДАЄ СПОКІЙ.

МОСКВА (Росія). — Карло Радек пише в комуністичній ґазеті „Молот", яка виходить у Ростові над Доном, про наслідки американсько-совітського зближення. Він каже, що таке зближення відбере охоту ріжним „авантурникам" викликувати війну на Сході чи на Заході. Те зближення знівечить можливість війни між Англією, Злученими Державами і Совітами з одного боку, і Японією — з другого. Бо у випадку такої війни Німеччина використаслаб ситуацію і напалаб на Францію. Все те буде виключене, як Америка визнасть совіти.

Радек теж заповідає, що Совіти не конкурувати муть з Америкою на торговельнім міжнароднім ринку, бо вони досі не побивали економічно й конкуренційно ніякої держави.

АНҐЛІЯ ОСТЕРІГАЄ АРАБІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Кольоніяльний секретар говорив через радіо про положення в Палестині. Він підкреслив, що Велика Британія зобовязана мандатом вдержати там спокій і порядок і запевнити Жидам поміч у влаштуванню національної домівки. Він теж додав, що уряд буде поступати справедливо як супроти Жидів так і Арабів, а ті останні мусять памятати, що Анґлія не дасться відстрашити від виконання свого зобовязання.

ДАЛЬШІ ДЕМОНСТРАЦІЇ В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Далі відбуваються по ріжних місцевостях демонстрації Арабів проти заселення Палестини Жидами.

З Баґдаду і Дамаску доносять, що там були по мошеях жалібні відправи за погибших Арабів, яких вбито підчас протижидівських демонстрацій. У тих мошеях виголошують теж палкі промови, в яких взиваються всіх Арабів до створення одного фронту в справі задержання Палестини в арабських руках.

ВІДПЛАТА ЗА ПІДНЕСЕННЯ МИТА.

ПАРИЖ (Франція). — Піднесено мито на всі бразилійські товари. Це відбивається на Бразилії, бо 90% споваджуваної до Франції кави походять з Бразилії.

Французький уряд подає, що мито піднесено тому, що Бразилія піднесла мито на товари, імпортовані з Франції.

АМЕРИКА УСУВАЄТЬСЯ З КОНФЕРЕНЦІЇ РОЗЗБРОЄННЯ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — В тутешніх італійських і німецьких кругах є таке переконання, що відїзд Нормена Дейвиса до Америки означає початок цілковитого уступлення Злучених Держав з дальших нарад міжнародньої конференції розброєння.

МАЛА АНТАНТА ОДНОЮ ЕКОНОМІЧНОЮ ОДИНИЦЕЮ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Чехословацький міністер заграничних справ, д-р Едвард Бенеш, заповідає, що в найближчих роках дійде до цілковитого економічного злиття держав, які входять у склад Малої Антанти. Біда тільки з Угорщиною, бо вона настроєна до Чехословаччини дуже ворожо.

Щодо Німеччини, Бенеш є тої думки, що вона веде таку політику, як у 1914 році, себто доводить до вибуху нової війни. А таку війну може викликати, на думку Бенеша, навіть такий евентуальний факт, як загарбання Німеччиною Австрії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110. of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НОВА ВІЙНА?

Останніми часами чути щораз частіше опінії ріжних спостерігачів, що в Европі коїться нова війна.

Генрі Морґентав, економіст і дипльомат, що колись був американським амбасадором у Туреччині, вертаючись недавно з Европи, публично висловив здогад, що в Европі вибухне нова війна на другий рік. Свій здогад арґументував Морґентав передовсім існуванням в Европі цілої низки „центрів бурі". Як Світова Війна почалася через вибух в одному такому центрі, в Боснї, так і нова війна може початись несподівано з такого центру, яких в Европі є дуже багато. Одиноким чинником, що міг би запобігти новій війні, є Ліґа Націй, але Морґентав сумнівається, чи вона має досить моральної сили.

Вілієм Е. Дод, колись професор, а нині американський амбасадор у Німеччині, у своїй широко розповсюдненій промові перед Американською Торговельною Палатою у Берліні теж остерігав европейські держави, що війна в Европі неминуча, як европейські держави не закинуть „економічного націоналізму", який дбає про інтереси одної держави, а не бачить, що добробут усіх можливий тільки через кооперацію держав та погодження інтересу одної держави з інтересами інших.

Анґлійський політик і публіцист, Г. Н. Брейлсфорд, пише, що німецька політика може легко довести до війни. На його думку, Гітлєр викликав в Европі атмосферу підозрінь і страхів, серед якої тяжко промовляти до здорового розуму. З виступленням Німеччини з Ліґи Націй інші держави возьмуться або за моральний бойкот Німеччини, або, коли це не буде можливе, то Франція зі своїми союзниками возьметься зброїно примушувати Німеччину виконувати зобовязання Верзайського договору.

Роберт Дел, женевський кореспондент анґлійської ґазети „Манчестер Ґардіен", у своїй кореспонденції до нюйорського тижневика „Нейшен" каже, що „чужинецька опінія в Берліні є тої думки, що інтервенція чужих держав у Німеччині стане скорше чи пізніше неминуча (бо націс до цього доведуть), та що, на їх думку, чим скорше вона прийде, тим ліпше для всіх".

З кругів американської армії й фльоти щораз частіше чути голоси про цю надходячу війну та заклики до американського народу бути на неї готовим і не датися війні заскочити неприготованим, як його заскочила Світова Війна в 1914 році.

ФАШИЗМ І РАСИЗМ

Німецький націонал-соціялізм належить до тих рухів, що звичайно називають одним спільним іменем фашизму і мають на меті з одного боку поборювати марксизм, а з другого боку парляментарну демократію, яка не може опанувати незвичайно складних завдань економічного та політичного життя останнього десятиліття. Як італійський фашизм, так і німецький націонал-соціялізм є рухом безумовно революційним, спирається він на широкі народні маси і веде до цілковитої соціяльної й національної реконструкції суспільства.

Прихід націонал-соціялізму до влади викликав в Італії велике завдання, якщо не радість. Італійські політики вважали, що німецькі націонал-соціялісти, йдучи за зразком італійського фашизму, матимуть натурально до його провідників велику пошану й прислухатимуться пильно до їх голосу. Дійсно, пошани не бракувало. В перших часах гітлерівської влади німецькі міністри один за одним відбували до Риму справжні паломництва. І "голос" італійського уряду в Берліні таксамо знаходив перше великий послух. Всім відомо, що перша державна промова Гітлєра в парляменті, де новий німецький канцлер висловлювався незвичайно поміркованю про завдання закордонної політики Німеччини, була інспірована з Риму.

Але іділля продовжувалася недовго. Італія в свойому безконечному маневруванні між ріжними силами та в намаганні служити для них чесним посередником — рахуючи на відповідний „посередницький" відсоток — виказала досить ясно, що вона не хоче вязатися за всяку ціну з Німеччиною, хоч би й Гітлєра, і що симпатії до того чи іншого внутрішнього устрою тої чи іншої країни не мають значіння для напрямку її закордонної політики. В свойому намаганню забезпечити бодай на кілька років світ від воєнного конфлікту, що — в теперішній ситуації — міг би бути для Европи фатальним, фашистівський уряд пильнував дотримувати дружні відносини не лише з націонал-соціялістичною Німеччиною, але і з її найбільшою противницею, парляментаристично-демократичною Францією, монархічно-конституційною Англією, і навіть з сосітською Росією. „В кожному свойому акті — писав недавно Мусоліні, — мій уряд завжди льояльно дотримував свого принципу найбільшого пошанування до волі, виявленої народами щодо їх відповідного внутрішнього устрою". Мусоліні писав це з приводу завязаного італійсько-совітського пакту ненападу, і можна виявити великі сумніви, чи уряд саме в СССР „воля народу" була в будьякому відношенню до того внутрішнього устрою, що тепер панує в большевицькій Росії. В усякому разі воля **українського** народу відограла в тому найменшу ролю, та Мусоліні в тій своїй статті, присвяченій відносинам між Італією й Росією, взагалі забув про існування України.

Бо для Мусоліні воля народу тепер зливається з волею держави, а воля держави з волею уряду... А Україна не має ні держави ні уряду... то воля московського уряду стає волею українського народу... Теорія, як бачимо, вельми сумнівної вартости.

Німецький націонал-соціялізм стає на іншій точці погляду. Для нього воля народу зливається також з волею держави, але самий нарід приймає специфічний зміст — „вибраного" народу, народу одної і тої самої крови, одної й тої самої раси. Причому натурально німецький нарід є ніби представником найкращої, найвищої раси, якій відповідно до цих її вищих якостей належиться і найкраще місце в світі.

І саме на цьому пункті „расизму" між італійським фашизмом і німецьким націонал-соціялізмом повстали перші непорозуміння та ідеольогічні дискусії і полеміки. Італійський фашизм не надає ніякого значіння расі. І воно є зрозуміле. Ніякий нарід не має більше мішаної крови, як саме італійський. Етруски, Лігури, Кельти, Латинці, Греки, Готи, Сарацени, Араби, Норманці, Еспанці, Славяни — всі залишили тут чимало своєї крови й витворили справжню мішанину найріжніших рас, що проте не перешкаджала італійському фашизмови творити велику психічну єдність італійської нації. Відповідно до того, фашизм і расизм ставляться цілком ріжно до жидівського питання. Тоді, коли для німецького расиста навіть найбільш патріотичний і корисний для суспільства Німець, що має Жидівку за жінку, чи бабку, вже тимсамим затроює чистість німецької раси й повинен бути поза її рямцями, — італійські фашисти судять кожного Італійця не по походженню, але відповідно до його поведення. І тоді, коли німецькі націонал-соціялісти переводять закон про примусову стерилізацію всіх патольогічно-небезпечних для здоровля раси елементів, журнал Мусоліні „Іль Пополо д'Італія" зауважує досить іронічно, що „намагаючись осягнути якісну досконалість раси, треба буде, дуже можливо, переводити одну стерилізацію за одною, — що зрештою може привести до катастрофальних наслідків, себто до обмеження „раси" на гурток людей, занадто „чистих", щоби вони могли залишитися взагалі людьми і жити в цьому спідленому світі. Доктрина фашистівська вважає, що держава мусить піклуватися про стан здоровля сучасних і будучих поколінь, (спеціяльно гігієна) — і ця метода видається найбільш придатною до тої цілі".

Мусоліні завжди твердив, що ніколи не можна захоплюватися самою якістю, як не можна захоплюватися й самою скількістю: якість без скількости за слаба, скількість без якости ні до чого не придатна. Лише в поєднанні якости із скількістю можна осягнути великі здобутки — і це особливо стосується до життя народів. Для італійського фашиста видається дивним, нащо треба німецьким націоналістам викидати зі свого лона цілі категорії людей, які досі вважали себе за Німців і ділом (наприклад в армії) виявляли свою німецькість.

„Концепція нації, — писала з цього приводу туринська „Стампа" — не може ототожнюватися з концепцією раси. Раса є лише кровю, і тому вона може служити підставою лише для матеріялістичної зоольогічної доктрини. Нація, в котрої лоні — на протязі століть — розтопилося чимало представників ріжних рас, є, навпаки, прибутком духа..."

Зазначимо, що і для нас з одного боку нація не може зливатися з державою (як того хотіли італійські фашисти), бо наша нація є поділена між **чотирма чужими державами**, але з другого боку не може вона для нас зливатися і з расою, як того хотіли би німецькі расисти, бо ми знаємо, що Україна, як і Італія, була тим алембіком, в котрому потонули й розтопилися найріжніші раси, що дають тепер — в наслідках **роботи духа** — одну велику скількість, а — в короткому будучому — надіємося — й якістю — українську націю.

Евген Онацький.

ТРОЦЬКИЙ ПРО ВИЗНАННЯ РОСІЇ АМЕРИКОЮ

З приводу вістки про наближаюче ся розгляненння питання визнання большевицького уряду Америкою бувший большевицький комісар Троцький помістив у нюйорськім тижневику „Ню Репоблик" статтю про Росію й світову революцію.

Про це питання говорить Троцький з цілком зрозумілих причин. Америка відмовлялася досі визнати большевицький уряд якраз з тої причини, що між большевицьким урядом і комуністичним інтернационалом у Москві існували тісні звязки, а цей комуністичний інтернаціонал, коротко звісний як „комінтерн", кладе собі за ціль виликати революцію в усіх капіталістичних країнах та повалити всі капіталістичні уряди.

Троцький каже, що колись це справді було так. Хоч большевицький уряд був нібито осібним урядом від „комінтерну", то всетаки між ними був звязок незаперечений. Не тільки „комінтерн" мав свій осідок у Москві, де був осідок большевицького уряду. Провідники большевицького уряду були теж провідниками „комінтерну". Ленін, наприклад, був справжнім головою большевицького уряду, і Ленін відкривав і закривав конґреси „комінтерну", і на тих конґресах головне слово мали лідери большевицького уряду.

Большевицькому урядови були часто на руку ці звязки большевицького уряду з „комінтерном". Головно, коли большевицький уряд добивався визнання від якогось капіталістичного уряду, підношено проти визнання власне цей арґумент, що добиваючийся визнання уряд дає моральну й матеріяльну допомогу орґанізації, яка не криється з наміром цей капіталістичний уряд валити. Коли большевицький уряд покликався на правну незалежність „комінтерну" від большевицького уряду, то ворожі большевикам політики показували на фактичний звязок.

Троцький старається далі доказати, що звязок між большевицьким урядом та „комінтерном" поволі ослаб. Змінилися люди в большевицькім уряді, змінилися й напрямки політики. На місце старих кличів прийшли нові. Що колись було сущною справою, повною змісту, стало нині нешкідливим ритуалом. Теперішні провідники большевицької держави дивляться тільки за інтересами цеї держави, і для неї готові робити всякі жертви; готові навіть принести їй у жертву цілий „комінтерн" та його ідею світової революції. Чим далі, тим більша прірва виростає між большевицьким урядом і „комінтерном".

Конґреси „комінтерну" були колись дуже важними подіями. На них виголошувано програмові промови та роблено важні постанови. На них дебатовано політику большевицького уряду в Росії та критиковано акцію ріжних большевицьких політиків. Конґрес видавав важні заклики.

Що ці часи минули, на думку Троцького, нема на це кращого показчика, як факт рідкого скликування конґресу „комінтерну". За перші 4 роки після большевицької революції „третій інтернаціонал" відбув 4 конґреси. Від 4. конґресу минуло 11 літ. За цей цілий період відбулися тільки два конґреси: один у 1924. році, другий у 1928. Отже від останнього минуло вже півшоста року.

Чому большевики закинули відбування конґресу „третього інтернаціоналу"? На думку Троцького, тому, бо на місце вирішування важних справ большевицької політики дорогою широкої дискусії на конґресі прийшло вирішування цих питань у тісних кружках большевицької бюрократії. Нині большевицький уряд світовою революцією не цікавиться, а „комінтерн" йому потрібний тільки на те, щоби десь-недесь скріпляти інтерес Росії.

Подібна зміна зайшла в самій суті заграничної політики большевицького уряду. Колись большевицький уряд уважав себе оборонцем поневолених народів, а що багато народів терпіли через Версайський договір, то большевицький уряд уважав своєю першою цілю повалити цей договір. Нині большевицький уряд закинув уже цю противерсайську політику. Нині большевицький уряд уважає своєю першою цілю удержати старий стан, заведений Версайським договором. Большевицькі політики не бажають собі нічого революційного: вони бажають тільки удержання „статус кво", себто удержання старого стану, бо при такому удержанню вони сподіваються удержання своєї влади. Нині большевицький уряд дає своє благословенство на всякі кривди, які діються через Версайський договір.

Троцький каже дослівно:

„Теперішній большевицький уряд старається всіми способами забезпечити свою внутрішню стійність проти ризика, звязаного не тільки з війнами, але й з революцією. Його міжнародня політика перемінилася з міжнародньої революційної на наскрізь консервативну".

Отже, на думку Троцького, большевицький уряд боїться не тільки війни, але навіть світової революції, бо він чує, що війна й революція можуть його легко змести з лиця землі.

Певна річ, каже Троцький, що большевицькі лідери не можуть говорити цих річей отверто робітникам у Росії та робітникам в інших краях світа. Якби вони це говорили, то пошкодилиб знову своїй власній владі. Вони ще далі мусять удавати, що звязані кличами жовтневої революції та що ведуть маси всіх країв до визволення дорогою революції. Для задурення робітників большевицький уряд ще далі удержує в Москві канцелярії третього інтернаціоналу. Одначе нині представників робітничих орґанізацій в Москві вже не витають так, як витали колись за Леніна. Так нині витають у Москві Еріота і йому подібних.

Час від часу большевицькі лідери говорять про програму міжнародньої революції дуже пророчисто, але це все тільки пусті фрази. Що так воно є, про це знають не тільки робітники, але й французька буржуазія. Довідується про це вже й американська буржуазія. Тому й вона, що досі вперто відмовляла визнання большевицькому уряду, нині вже закидає свою опозицію та готова визнати большевицький уряд, хоч тягне ще за собою „комінтерн", котрий одначе не має справжнього значіння.

С. Кравчинський.

В ТЮРМІ НАРОДІВ

(Оповідання).

(6)

Молодій дівчині жалко його стало. Не довго думаючи, вона сильною рукою обернула лодку і пігнала її назад до берега. Лодка своїм носом врізалася в пісок. Дівчина вискочила на беріг. Підійшла до хлопця і трівожно спитала:

— Що з вами? Ви хорі? На вашім лици кров. На вас напали які бандити? Ограбили вас? Побили вас?

Він глянув у її добрі голубі очи. Її голос казав йому, що то якась добра душа. Надія, що тут знайде поміч, знов оживила його. Поможе йому дівчина, вислана судьбою. Глядячи в її щирі очи, чуючи її щирий голос, він замнявся. Не знав, як відповідати. Сказати всю правду боявся, обріхувати її не хотів.

— Ні, — промовив. — Мене не ограбили. Склалося так, що я сам скалічив себе.

— В лице? — спитала. — Сам в лице? Та яким способом?

— Я впав... Я вискочив з поїзду, коли він ще їхав. Очевидно впав і потовкся.

— А ви чого такі нетерпеливі і не ждали, аж поїзд стане?

— То було далеко від стації. В чистім полі... Чи радше в лісі. Там був чагарник.

Дівчина видивилася на нього здивована. На її думку з поїзду в розгоні вискакує хіба тільки самовбийник, або божевільний. Вона спитала:

— Що вас до того спонукало? Нещаслива любов? Покинула вас дівчина?

— Я про дівчата ще не думав. Мені важніше в голові.

— Щож воно таке, те важніше, казало вам стрілити таку дурницю?

— Вам скажу. Я вихопився з рук жандармів... Я політичний. Чи ви чували про таких?

— Він мене питає, чи я знаю, що таке політичний, — дівчина подумала. — Хібаж мій Олекса не політичний?

Дівчина мала брата Олексу, за котрим пропадала. Вони обоє дуже любилися. Та він, як тому рік поїхав до університету в Петербурзі, так по нинішний день не було від нього ні про нього вісти. Вона вже виплакала за ним свої очи, бо знала, що він революційний конспіратор. Не сумнівалася, що він вже на Сибірі, або й може ще щось гірше з ним сталося.

— Ви політичний? — скрикнула. — Чому ви мені того зараз не сказали?

Політичний усміхнувся, кажучи:

— Ви так скоро втікали від мене, що не було коли казати.

Вона також розсміялася, виправдуючи тим свій непотрібний страх. Сей сміх обоїх відразу наблизив їх до себе. Вони стали балакати, неначе давні знакомі. Призираючися їй ліпше, студент спитав:

— Чи не стрічались ми коли? Мені бачиться, що я десь колись бачив вас. Ваша усмішка мені знакома. І темпо вашої мови.

— Сумніваюся, чи ми вже бачилися, — відповіла, призираючись йому. — Вже три роки, як я нікуди не виїздила. Сиджу дома з мамою. Помагаю господарити, бо тата вже нема. Та то пусте, що ми бачимося перший раз. Все можливе роблю для вас так, неначеб ми давно зналися. Для Олекси зроблю се — додала, будьтоби до себе. — Скажіть, що вам треба?

— Мені треба на той бік ріки. Хочу зайти до того села.

— Добре. Сідайте!

Вона вскочила в лодку. Він пішов за нею. Простягаючи до неї руку, сказав:

— Дайте мені весло. Я вмію гребти. Ви ще будете мусіли назад. Змучитеся.

Вона усміхнулася і відповіла:

— В сій хвили я мабуть сильніша як ви. Не змучуся. Я вже нераз перепливала ріку туди й назад.

Якийсь час плили мовчки. Перша промовила дівчина:

— Ваше лице закровавлене. Ззаду за вами в кошеличку ручник.

Він виймив ручник, замачав у воду і витерся докладніше, як рано мокрою травою. Коли вже скінчив ту роботу, вона сказаа:

— Сядьте на дно лодки. Не буде вас так колисати.

Він послухав як дитина і сів на дні.

— Когож ви маєте там в тім селі? — спитала дівчина. — Знакомі? Може родичі?

— Я там нікого не маю, — відповів.

— Як то нікого? — спитала здивована. — То чогож ви туди? До кого?

Саме тоді вони були посередині широченної ріки, неначе одинокі між небом і землею. Береги були тут низькі, мож було глянути в далечінь поза ріку. Дерева і хати видались маленькими, неначе би нарисовані на карті. Хто з берега дввивсь би на їх лодку, мабуть гадав би, що то оріхова лупина, гнана по воді вітром.

Се повне одиноцтво ще більше наблизило обоє до себе, затираючи чудність їх стрічі і знакомства.

— Чогож ви туди? — спитала ще раз, коли він на перше питання не відповів.

Відповідаючи на простодушне питання своєї товаришки, він сам спитав, усміхаючись:

— Чи ви знаєте, що значить замітати слід?

(Далі буде).

ЗАКАРПАТСЬКИЙ НАШ БРАТ

просить нас вислати йому **українську книжку**, яка понесе просвіту між села Закарпатської України. Про висилку повідомить редакцію „Свободи", а висилайте на таку адресу:

"Proswita,"
Uzhorod, P. Rus,
C. S. R., Europe.

ПІД УВАГУ ДЕЛЕҐАТАМ ШЕСТОГО КОНҐРЕСУ „ОБЄДНАННЯ"

З приводу страйку вікночистів, яких льокаль знаходиться в Ураїнськім Народнім Домі, не можна дістати галі У. Н. Дому для нарад Конґресу, бо заряд У. Н. Дому звязаний цілорічною умовою з юнією вікночистів, які цеї галі тепер потребують.

СУПРОТИ ТОГО ШЕСТИЙ КОНҐРЕС „ОБЄДНАННЯ" ВІДБУДЕ СВОЇ НАРАДИ В КОНФЕРЕНС РУМ Ч. 2 ГОТЕЛЮ ПЕНСИЛВЕНІЯ (положеного напроти Пенсилвенійської стації), Ню Йорк, Н. И.

Конґрес зачнеться точно в годині 10-тій РАНО, в пятницю, дня 3-го ЛИСТОПАДА б. р.

ОБЄДНАННЯ УКР. ОРГАНІЗАЦІЙ АМЕРИКИ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Протестаційний похід у Ню Йорку дня 18-го листопада цього року.

Дня 27-го жовтня ц. р. відбулися другі з черги збори в справі протестаційного походу в Ню Йорку. На нараді, що відбулися в Українськім Народнім Домі, прибуло значне число представників українських національних товариств з Ню Йорку й околичних міст.

Збори рішили таке:

Похід має відбутися в Ню Йорку в суботу, дня 18-го листопада ц. р.

Похід має відбутися заходами КОМІТЕТУ ПРОТЕСТАЦІЙНОГО ПОХОДУ. До того Комітету (до Ширшого Комітету) входять представники всіх тих українських національних товариств з Ню Йорку й околиці, котрі візьмуть офіційну участь в поході.

Вибрано Екзекутиву Комітету Походу з 9-ох людей. Екзекутива має дібрати собі дорадників і помічників з кругів української інтелігенції в Ню Йорку.

Кожне товариство, яке буде членом Комітету Походу, повинно зложити відповідний добровільний даток на покриття коштів підготування й улаштування походу.

Ширший Комітет Походу буде доповнений представниками товариств, які не були заступлені на минулих зборах, а які зголосять опісля на руки Екзекутиви свою офіційну участь в поході.

—о—

Дотепер вже є замовлена саля, в якій розвяжеться похід (Сентрал Опера Гавз на 67-мій вулиці) й **одержання дозволу цілковито запевнене.** (Справа треває кілька днів).

Дотеперішній Ширший Комітет складається з отсих членів:

Ню Йорк, Н. Й.: тов. Дністер, І. Гузар; тов. ім. М. Шашкевича, А. Куцик; бр. св. Володимира, І. Солтис; тов. Зоря, М. Ковбасник, тов. Просвіта, І. Жовнір; тов. Могильниця, П. Грицишин; Укр. Нар. Републиканський Клюб, А. Борак; Відділ ОДВУ ч. 30, пані Середа; Відділ ОДВУ ч. 11, В. Дроботій, тов. ім. Т. Шевченка, І. Готра; Відділ ОДВУ ч. 10, М. Новак; бр. св. Андрея, І. Лазорчик; Православна Громада, П. Сокальчук; Запорозька Січ, С. Кучма; Відділ ОДВУ ч. 22, В. Найдан; Укр. Нар. Дім, д-р С. Демидчук; Українська Студентська Громада, Л. Годівський; Відділ 204 У. НС, М. Близнак; Чорноморська Січ, сот. І., І. Марчак; Жіноча Поміч, пані О. Шуст; Жіноча Громада, пані Ю. Піщак; Січ ім. Б. Хмельницького, І. Галичин.

Бруклин, Н. Й.: Відділ ОДВУ ч. 43, Ю. Павчак; Укр. Демокр. Клюб, П. Малицький.

Асторія, Н. Й.: Асторійська Громада, А. Климишин; Відділ ОДВУ ч. І., В. Череватюк.

Бейон, Н. Дж.: Українська Католицька Парохія, о. І. Захарко.

Джерзі Ситі, Н. Дж.: Чорноморська Січ, сотн. 2., С. Венгер.

Гемпстед, Н. Й.: Українська Православна Парохія і Відділ ОДВУ ч. 38, о. П. Дмитрик.

Бебилон, Н. Й.: Українська Православна Парохія і Відділ ОДВУ ч. 39, о. П. Дмитрик;

Нюарк, Н. Дж.: Вільна Україна, М. Шумейко. (Добр. Шумейко має також здати справоздання місцевому Центр. Комітетові з метою приєднання його до Комітету Походу).

Екзекутива Походу, яка сама уконституувалася, представляється так:

Дмитро Галичин, голова; заступники голови: Михайло Пізнак і Андрій Борак; Евген Скоцко, секретар рекордовий; Іван Жовнір, секретар фінансовий; Василь Дроботій, касієр; три контрольори: пані Середа, Володимир Череватюк і Микола Близнак. До екзекутиви ввійде ще також представник нюарської громади.

—о—

Ствердити треба факт, що на згадані збори околиця не вислала такого числа своїх заступників, як цього можна було очікувати.

Нема сумніву, що наша еміграція вповні здає собі справу з того, якою грізною є сучасна хвиля для української нації й що вона від нас вимагає енергійної й однодушної акції. Тому не можна відсутности більшого числа околичних представників на зборах, скликаних у такій важній справі, приписати недбайливости урядників поодиноких товариств. Натомісць треба здогадуватися, що околиця полягає на нюйорському громадянстві, коли ходить про виведення цілої справи. Мовляв, Ню Йорк все зробить і без нас.

Безумовно, що справу найкраще можуть підготовити і підготують ті люди, котрі мешкають в Ню Йорку. Весь тягар підготовчої праці та переведення походу спаде на їх рамена. Та самий Ню Йорк не зможе влаштувати походу десяток тисяч Українців без участи околичного громадянства.

Тому, коли вже на нюйорських громадян спадає фактична праця, околиця має доповнити решту: **має зорганізувати себе так, щоби на цей похід прибули бодай 30,000 Українців.** Коротко сказавши — околиця має достарчити якнайбільше число учасників.

В тій саме цілі Комітет Походу, на припоручення згаданих зборів, отсим звертається до українських громад, положених близько Ню Йорку, та до всіх їхніх українських національних Товариств, Братств, Сестрицтв, Церковних Громад, — зокрема до всіх українських священиків з горячим закликом, щоби всі вони солідно повели пропаганду між своїм громадянством за підготування до цього походу. Всі провідники товариств обовязково повинні скликати збори своїх членів і загріти їх до участи в поході. Товариства повинні прибути на похід в зорганізованому порядку, зі своїми прапорами й написами. Хай не буде ні одного Українця, який не був би того переконання, що теперішнє страшне положення українського народу вимагає від него особистої участи враз з іншими в маніфестації для запротестування перед світом проти варварського винищування Українців нашими займанцями! — Розпропаґувати протестаційний похід у Ню Йорку й приготовити до участи в ньому все громадянство є обовязком провідників організацій, кожного українського священика та кожного того, хто має якенебудь становище в громадянському життю Українців в Ню Йорку й околиці.

Всі ті товариства, які не були заступлені на останніх зборах й не ввійшли ще до Комітету Походу, проситься якнайскорше надсилати свої зголошення до Екзекутиви на адресу секретаря:

Eugene Skotsko,
c/o Ukrainian National Home,
217-219 E. 6th Street,
New York City.

В міру одержування цих зголошень від товариств, вони будуть проголошувані в пресі в дальших комунікатах.

Добровільні свої датки на покриття коштів походу товариства повинні слати на руки касієра найдальше до 15-го листопада:

W. Drobotey,
c/o Ukrainian National Home,
217-219 E. 6th Street,
New York City.

Забираючись до цього діла, українські товариства в Ню Йорку й околиці повинні мати на увазі факт, що наша проти-большевицька протестаційна акція поволі розгорюється щораз ширше. Вже в деяких місцях відбулися походи та протестаційні віча, а американська преса щораз частіше починає писати про ці протести. В хвилі, коли Америка стоїть на порозі визнання совітського режиму, ця посилена акція має для нас особливе значіння, бо нема сумніву, що вона вкупі з опінією тих американських груп, котрі противляться такому визнанню, бодай частинно заважить на результаті американсько-російських переговорів.

Вдалий маніфестаційний похід великого числа Українців по вулицях міста Ню Йорку хіба не полишиться без значіння. В такім важливім моменті він має бути вершком нашої протестаційної акції. Тому громадянство мусить масами прибути до Ню Йорку на день 18-го листопада ц. р.

Екзекутива Комітету Походу.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться в суботу, 4 листопада, в год. 7.30 ввечір, в гали де звичайно. Проситься всіх членів прибути на означений час і вирівнати свой залеглий довг. Члени, котрі не заплатять за 3 місяці, будуть суспендовані. Діти котрі скінчили 18 літ життя в діточім департаменті, повинні бути переписані до старших членів і такі нові члени не будуть платити своїх вкладок один рік. Хто цього не зробить тепер, то такі діти будуть суспендовані. Є дуже важна справа до полагодження. — Іван Гаврилович, предс.; Гнат Ничка, кас.; Іван Ількович, секр.

МЕНВІЛ, Р. АЙ. Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх членів, що надзвичайний мітінґ відбудеться в неділю, 5 листопада, в годині 1-ій пополудни. На цей мітінґ проситься всіх членів прибути на означений час, бо є багато важних справ до полагодження, яка мусить бути полагоджена. — М. Шпак, пр.; М. Кльован, кас.; Ю. Бурак, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Ів. Франка, від. 334, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 5 листопада, в годині 12.30 вполудне, в гали У. Н. Дому. Збори відбудуться о тиждень скорше, бо 12 листопада буде Свято Першого Листопада. Довгуючі члени зволять виповнити свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто ще не змінив своєї грамоти на нове обезпечення, зволить принести стару грамоту на збори і підписати аплікацію. — Микола Задерецький, пр.; Осип Запоточний, р. секр.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

З несподіваної забави несподівана жертва на патріотичні цілі.

В суботу, дня 21. жовтня 1933 р., пізно вечером зіхалося кільканадцять родин до дому д. Р. Слободяна, гол. фін. секретаря У. Н. Союза. Були це позамісцеві громадяни, які прийшли зробити йому несподіванку з нагоди 44-літних уродин свого приятеля. Спільно закупили прегарну шафу на книжки, разом з бюрком до писання, напекли ріжної перекуски та тісточок, прибрали цілу хату і ждуть разом з дітьми, коли то родичі вернуться з міста до дому. Десь мусить бути в сусідів забава, коли стільки автомобілів зібралось, каже п. Слободян до своєї подруги, та замашистим кроком вступає до свого помешкання. Нараз засвітилося світло, а з грудей трох десяток зібраних гостей понеслися оклики з желанням з нагоди річниці уродин.

Заставлені столи так і просились до щирої гостини, а при забаві, як звичайно, полинула українська пісня та промови на теми дня. Настрій забави ще краще піднісся, як забрав слово д. Іван Лисак, гол. радний У. Н. Союза, висказуючи свою радість та вдяку присутним, що так гарно, щиро і без великої аґітації зібралися вшанувати загально любленого громадянина. Щоби осталась дійсна памятка з несподіванки, він запропонував збірку на патріотичні цілі. Його пропозицію підпер д. В. Сидорович, І. Настюк і інші громадяни, та перевели збірку, яка принесла суму $36. На цю суму зложились слідуючі громадяни: Р. Слободян $10; Іван Лисак $5; Іван Настюк $3; по $2: В. Сидорович, С. Присяжний, д. Дзюбановський, І. Райца, Максим Ярема; по $1: В. Дубас, М. Дубас, В. Ярема, І. Зілінський, А. Сурма, А. Полевчак, О. Олекса й Олена Дзік. Повищу суму розділено як слідує: $26 для голодуючих а $10 на закупно твору арт. Архипенка в дарунку для Українського Музею у Львові. Збіркою занялись І. Лисак і В. Сидорович.

Кінцеве слово забрав д. Р. Слободян, дякуючи за несподіванку, якої дійсно не сподівався, та підкреслюючи, що не знає, чим заслужив собі на стільки щирости і пошани.

Гість.

—о—

ПАСЕЙК, Н. ДЖ.

Примірне весілля.

В неділю, дня 29. жовтня, зідбулося тут вінчання гром. Івана Цаповського, сина Йосифа і Марії з Спрінг Велей, Н. Й., з Ольгою Куцах, дочкою Івана й Анни з Кліфтон, Н. Дж. Обидвоє молоді роджені і виховані в Америці, але завдяки патріотичности їх приміриних родичів беруть живу участь в народній українській праці. Тому і весільна забава мала характер чисто український. Грала українська оркестра українські танки та концертові твори, а гості були самі поважні громадяни, які забавлялися весело, але культурно, і не забули також про рідний край. На зазив нашого щирого громадянина Василя Сметани зложили $13.15 на Українських Інвалідів. Збіркою занявся о. С. Мусійчук. Імен жертводавці не подавали. Гроші переслано до „Обеднання".

Весільний гість.

—о—

НЮ ЙОРК Н. Й.

На боеву акцію.

З нагоди посвячення прапорів ОДВУ зложили жертви вже по святі: В. Космина (стар.) $2; по $1: Г. Мисак, Н. Колодій, Д. Дячишин, А Дякун, В. П. А., громадяни з Перт Амбой, Н. Дж. В Ню Йорку зложили по $2: гр. Калинович і Ю. Сидор. — Разом зібрано $11, які вислано до Централі Управи ОДВУ.

Пропущено у звіті з посвячення прапорів отсих жертводавців: К. Ушитко, І. Бішко, С. Жигайло, П. Редчук, В. Драган, І. Солтис, П. Дичко, Е. Дичко, які зложили по $1.

Василь Дроботій.

С. М.

НОВІ СТРІЛЬЦІ.

„Чому по цвинтарі так вітер шумить?"
Питається неньки синючок.
„Чого це так сумно трава шелестить,
Так жалібно шепче листочок?"

„Це пісня жалібна на гробах отсих
Рік-річно тихесенько грає;
Це вітер з душами Стрільців Січових
Тут тиху розмовоньку має".

„Про щож розмовляють ці Стрільчи-[ки тут?
Скажи мені, любая ненько!
Чи може до бою вони знов ідуть?
Чи ждати їх треба довгенько?"

Не довго, дитинко, нам ждати вже їх:
Ось, ось тії дні завитають...
Як виростеш, синку, підеш ти до них,
На тебе вони так чекають".

УВАГА! УКРАЇНЦІ В JERSEY CITY Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!

БР. СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ, ВІД. 270 У. Н. СОЮЗА

уряджує

Великий Баль

(GRAND BALL)

В СУБОТУ, 4-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

181-183 FLEET STREET, JERSEY CITY, N. J.

Початок в годині 7-мій ввечір. —— Вступ 50 центів.

Братство запрошує всі Товариства і Братства прибути численно на наш баль. Буде приграватн першорядна музика американські і українські танці. За добру забаву ручить

255 Комітет.

УВАГА! МЕНВІЛ, Р. АЙ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ЗАХОДОМ СЕСТРИЦТВА СВ. АННИ

уряджується

Осінний Великий Баль

В СУБОТУ, 4-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ

НА M. B. A. HALL, MANVILLE, R. I.

На цей баль запрошується щирих Українців з Провіденс, Потакет, Сентрал Фолс і з Вунсакет. 255

За добру забаву ручить

Комітет.

ПОЗІР! НЮ ГЕЙВЕН І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ТОВАРИСТВО ЛЮБОВ, ВІДДІЛ 370 У. Н. СОЮЗА

уряджує

ПЕРШИЙ РІЧНИЙ БАЛЬ

З НАГОДИ 20-ЛІТНІХ РОКОВИН ІСТНУВАННЯ ТОВАРИСТВА ЛЮБОВ

В СУБОТУ, 4-ГО ЛИСТОПАДА (NOVEMBER) 1933 РОКУ

В MOOSE HALL, 167½ COURT STREET, NEW HAVEN, CONN.

Початок в годині 7-мій ввечір. —— Вступ 25 центів.

Шановні Громадяни! Товариство Любов завсіди симпатизує з всіми місцевими і позамісцевими Організаціями. Отож при цій нагоді має честь запросити на цей Баль всіх Українців місцевих як і позамісцевих до спільної участи з цім балі, а головно молодіж. До спільної забави буде приграватн першорядна музика, як також буде багато солодощів і несподіванок. За чесну і вдоволяючу забаву ручить 255

Балевий Комітет.

ПРАВДА ПРО БОЛЬШЕВИКІВ

НЕЗВИЧАЙНО ЦІКАВА І ОРИГІНАЛЬНА ФІЛЬМА,

знята п. Карветом Веллсом, американським горожанином, підчас його побуту минулого року в Росії і на Україні під заголовком:

НИНІШНА РОСІЯ

буде висвітлена

В ПЯТНИЦЮ, ДНЯ 3-ГО ЛИСТОПАДА (NOV.) 1933 РОКУ

в годині 8.30 ввечір,

В САЛІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ДОМУ,

217-219 EAST 6th STREET NEW YORK, N. Y.

Вступ для старших 40 центів, для молоди 15 центів.

Висвітлення фільми буде получене з відчитом про положення на Україні. Хто хоче почути дійсну правду про большевиків і їх убийчу політику супроти Українців — хай прийде побачити фільму і послухати відчиту;

Кожний факт про Україну стверджений очевидцями і заграничними кореспондентами. 253,5

ПРОЦЕС ЗА ВБИВСТВО ГОЛУВКА

(За краєвою українською пресою).

(9)

В ролі конфідента.

По пацифікації Барановський приїжджає до Львова. Його тут арештують, за місяць виходить він з тюрми, стрічається з Коссаком і Ґабрусевичем і Коссак йому пропонує, щоби він переняв боєвий відділ. Так Барановський вкрався в довіря Коссака і знав про всі пляни ОУН. Негайно після нападу на почту в Трускавці на візвання ком. Чеховського поїхав він до Станиславова і сказав, що напад цей мала виконати ґрупа Гнатова. Опісля на 2 дні перед убивством Голувка дістав телеґраму зі Львова від ком. Чеховського (26. серпня 1932) до Дарахова, щоби приїхав негайно до Львова.

Предс.: Чи ви одержали телеґраму?

Підс.: Так.

Предс.: Чому ви не поїхали зараз?

Підс.: Я збаґателізував це тому, що ком. Чеховський телеґрафував зі Львова. Я виїхав до комісаря Чеховського на цю телеграму щойно після вбивства Голувка, а про вбивство дізнався в поїзді. Чехоський спитав мене, хто міг убити. Я сказав, що мабуть ґрупа Гнатова і подав здогадних убивників: Коссака, Білого, Муйла, Гнатова і ще якихсь двох

За 100 злотих.

Зараз на другий день після приїзду до Львова зустрівся я з городським старостою п. Ґалясом. На його запит, хто міг убити Голувка, сказав я теж, що мабуть ґрупа Гнатова і тоді дістав від п. Ґаляса сто злотих. На доручення ком. Чеховського після тієї розмови поїхав я до Дрогобича. Там за допомогою проф. Огродника стрінувся я з Криськом, від якого дізнався, що Коссак у безпечному місці, а трускавецький притул вдалися дві роботи. З того набрав я враження, що Голувка вбила трускавецька 5-ка.

На питання през., чому не подав назвища Василя Біласа та Данилишина, каже, що не знав, чи вони були причасні до справи. На дальший запит предсідника, чому поліції не подав імени Гнатова, лише його назвище, каже, що імени не знав.

Другий раз стрінувся з Ґалясом у 1931 р. Вже підчас побуту підсудного в тюрмі сказав д-р Гнатевич жінці Барановського, що Голувка вбила УВО, але давніше не признавався до вбивства, бо це було невигідно. На питання предсідника виясняє, що третій раз стрінувся з радн. Івановом щойно в 1932 р. Передше пізнав радн. Івахова в 1925 р. підчас переслухання в поліції. Вдруге переслухував його радн. Івахів у 1931 р. Сконтактувався він із радн. Іваховом за посередництвом ком. Чеховського. Вкінці каже, що за відомом рад. Івахова обіймив боєвий референт ОУН і контактувався з ОУН, щоби давати вістки поліції.

Був членом ОУН, чи не був?

Я. Барановський твердив, що до ОУН належав лише тому, щоби параліжувати діяльність тієї організації, хоч знав, що це велика відповідальність. Хоч його викинули з ОУН, він далі контактувався з членами ОУН на приказ поліції, за посередництвом Марусі Федусевичівни. Відношення між підсудним і членами ОУН було „товариське". Коссак належав в ОУН до опозиції, та його за це не викинули. Підсудний впевнив був Коссака, що втягне Березинського до ОУН, бо хотів із ним і опісля стрічатися.

До Праги на приказ поліції.

В Празі був підсудний двічі від 1929—31 р. на приказ поліції і на пашпорт, виданий нею. Мав там бути на зїзді ОУН, одначе зїзд не відбувся. Стрінув там Сеника і йому сказав, що хоче записатися на техніку. Тоді Сеник згадав, що кружляють поголоски, що я „всипав" атентат на Східні Торги. Тому запитав, що є на ділі і за що я приїхав до Праги. Яку я мав посаду та що тут роблю. Тоді я відмовив йому виясненъ. За якийсь час були бі докази і справа притихлаб. Знову в 1931 р. був у травні в Празі, але на приказ радн. Івахова.

Прок.: Але чомуж ви радн. Івахова не знали?

Барановський: Через Чеховського. В Празі я знищив пашпорт, щоби хто не відкрив.

(Далі буде).

ПРИВЕРНІТЬ НАЗАД СИЛУ МОЛОДОСТИ

НУГА-ТОН є чудовим средством для слабих і немічних людей. По уживанню його один тиждень можна завважити велике поліпшення, а дальше уживання його приверне назад нормальне здоровля й силу.

Жадна інша медицина не має такої незвичайної історії, як НУҐА-ТОН. Є міліони мужчин і женщин, які відзискали своє здоровля й силу протягом 45 літ його істновання. НУҐА-ТОН продається в аптиках. Вважайте, щоби ви дістали правдивий НУГА-ТОН. Не приймайте щось іншого в заміну, бо то не малоб вартости.

FOR CHIEF JUSTICE OF THE MUNICIPAL COURT

x JOHN L. MIHELICH

FOR JUDGE OF THE MUNICIPAL COURT

(Six year term)

Term ending December 31st, 1939

x GEORGE S. TENESY

FOR JUDGE OF THE MUNICIPAL COURT

(Four year term)

Term ending December 31st, 1937.

Two to be elected

x FRANK J. LAUSHE

x LEON A. KUJAWSKI

Браття і Сестри, запамятайте собі, що коли ми в Клівленд хочемо грати Славянську політику, і коли всі Славяни будуть голосувати на Славян тоді повищі кандидати будуть вибрані. Найважніше є це, щоби на 7-го листопада голосувати на повищу лісту. Добре зробите, коли витнете повищий бальот і візьмете зі собою до будки і відголосуйте його так: **John L. Mihelich, George S. Tenesy, Judge Frank J. Lausche and Judge Leon A. Kujawski.** Голосування відбудуться **7. листопада**, місця голосувань будуть отворені **від 6:30 рано до 6:30 ввечір.** (Огол.)

РІДКА НАГОДА! РІДКА НАГОДА!

ВИПРОДАЖ

ВИРОБІВ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНЬОГО МИСТЕЦТВА ЗІ СВІТОВОЇ ВИСТАВИ В ШІКАҐО.

Продається по значно знижених цінах ВИШИВКИ і КИЛИМИ, що були на виставі в Шікаґо; а саме:

Вишивані ОБРУСИ зі СЕРВЕТКАМИ від 12 дол. вгору; СКАТЕРТІ зі СЕРВЕТКАМИ від 6 дол.; ЖІНОЧІ СОРОЧКИ і БЛЮЗКИ від 6 дол.; МУЖЕСЬКІ СОРОЧКИ від 5 дол.; Вишивані ТОРБИНКИ від 3.50 дол.; ДОРІЖКИ від 4 дол.; ЖУПАНИ до народніх строїв від 8 дол.; ЗАПАСКИ від 3 дол.; КИЛИМИ від 25 дол. вгору.

Всі вишивки на чистім лняннім полотні, виконані найріжнороднішими взорами і красками. Замовлення і інформації через адмісінтрацію „Свободи": 253-

SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J

НЕДУЖІ МУЖЧИНИ І ЖІНКИ

ВИЛІКОВУЮ ХРОНІЧНІ НЕДОМАГАННЯ.

Прийдіть ще нині на лікарські оглядини і вислухайте пояснень щодо вашої справи.

Научними методами я лікую успішно отсі недуги: Шкірні висипки, хронічні чиряки, нервові недуги, шлунок, кишкові й відходові недуги, загальне ослаблення, нюрайтіс (запалення нервів) і хронічний ревматизм, горло, легені, віддихові й інші недуги мужчин і жінок.

Х-Рей екзамінація крови і хемічні спроби.

Вприскування сироватки і щеплінки.

ОГЛЯДИНИ І ПОРАДА ДАРОМ. — МИ ГОВОРИМО ПО УКРАЇНСЬКИ.

DR. ZINS

медичний практик 25 літ.

110 East 16 ST. N. Y.

(межи 4-тою Евеню і Ірвінґ Плейс).

ГОДИНИ: Денно від 9. рано до 8. веч.; в неділі від 9. рано до 4. попол

АЛЬБОМ УКРАЇНСЬКИХ ВИШИВОК

ЩО ОБНІМАЄ 12 КОЛЬОРОВИХ ТАБЛИЦЬ ПОВЕРХ 120 НАЙВИБАГЛИВІШИХ УЗОРІВ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ, ГАЛИЧИНИ И БУКОВИНИ.

Видання кооперативи „Українське Народне Мистецтво" у Львові, в мистецькій обгортці артиста М. Бутовича.

Ціна $1.10.

Замовляти:

SVOBODA, P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

КНИЖКИ ДЛЯ ЖІНОК, ЯКІ ХОЧУТЬ УЧИТИСЯ ВАРИТИ.

НОВА КУХНЯ вітамінова	$ 75
ДОМАШНЯ КУХНЯ, або як варити і печи	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ КУХАР	1.00
УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКА КУХАРКА, практичні поради і пояснення в українській мові, як варити і печи на англійський спосіб	75

Замовлення разом з належитістю слати на адресу:

„SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J

УВАГА! УВАГА!

УКРАЇНЦІ ЗІ СТЕПЛЕТОН, С. АЙ., І ОКОЛИЦІ!

БР. СВ. АРХ. МИХАЇЛА, відділ 211 Укр. Народ. Союза,

уряджує

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

В НЕДІЛЮ, 5. ЛИСТОПАДА Ц.Р.

В УКР. НАРОД. ДОМІ,

35 WARREN ST., STAPLETON, S. I.

Початок в год. 5.30 ввечір.

Вступ: мужчини 50 центів, женщини 25 центів.

Комітет Балю запрошує усіх Українців місцевих як також і з околиці до численної участи в цім балі. До танців буде приграватн радіова орхестра Зазулевича, отож просимо усіх молодих і старших та всіх, хто любить добру музику і чесну забаву, прибути на цей баль. Будуть здорові напитки, смачна перекуска, чесна обслуга, за що ручить 254-5

Комітет.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ДО ВИНАЙМУ МЕШКАННЯ по 4 кімнати. Модерні улішпення. Рент $17.00 і $18.00 на місяць: Голоситися на адресу: 255-6

319 YORK ST., JERSEY CITY, N. J.

ДАРОМ ВИШЛЕМО кождому зразок (sample) Карпатського Чаю з найліпшого гірського зілля, на недомагання жолудка, кишок, печінки і нирок. Пришліть свій і Ваших знакомих адрес до: 207-

UKRAINIAN BAZAAR,

170 E. 4th Street, New York, N. Y.

Д-р МИХАЙЛО ЯНКОВИЧ

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРҐ.

Урядові години:

Від 1-3 пополудні і від 6-8 ввечір. В неділі після умови. 236

29 Morton Street, Newark, N. J.

Телефон: Market 3-4818

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР, ХІРУРҐ і АКУШЕР

153 AVENUE B, NEW YORK, N. Y.

(межи 9. і 10. ул.)

Tel. ALGONQUIN 4-8625.

Урядові години: рано від 10 до 11, ввечір від 6 до 8, а в неділі після умови.

ВЖЕ Є КАЛЕНДАРІ НА 1934 РІК

6 за доляра. Для бизнесменів 100 за $14.00.

Кождий може заробити гроші у вільних хвилях. Календар продається по 25 цнт. На 6 календарях заробите 50 центів.

Найновіший Український Календар

МОЛОДА УКРАЇНКА

памятка „Століття Поступу". Кольоровий. Українські і англійські неділі. Свята цілого року. Такого гарного календаря ще не було. Він повинен знаходитись в кождій хаті і чужі куплять. До краю посилайте. В нас є ще інші календарі: Шевченко, Франко, Чабан, Козаки, Гайдамаки і т. п.

Вложіть доляра до листа і адресуйте так: 226-

SURMA,

103 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАНИМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

129 E. 7th STREET,

NEW YORK CITY

Tel: Orchard 4-2568

НАЙБІЛЬША КНИГАРНЯ В АМЕРИЦІ

„СВОБОДА"

УКРАЇНСЬКОГО НАРОД. СОЮЗА

83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Вартість Книгарні $18,612.75

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(83)

© 1931, by Edgar Rice Burroughs, Inc. All rights reserved.

Щасливому випадкови Тарзан завдячував те, що він дізнався, що за той час, як він боровся за своє життя з грифом, в Алюрі ділися важні події. Тепер перебраний він ішов слідом за Пансатом, довіреним післанцем найстаршого жерця. Накінець післанець вийшов на подвіря за святинею, і скоро потім Тарзан вийшов за ним. Тут Тарзан пішов своєю дорогою. Його священича маска розброювала всякі підозріння. Непізнаний він дійшов до Забороненого Городу та вдерся на його високий мур.

Город був без людей. Але Тарзан знав, що та, котрої він шукав, мусить тут десь бути. Світло блимало в спальні княжни Ольої. На його здивування палата виглядала теж не береженя. Прокрадаючися через кілька кімнат, він почув цілі голоси гніву й розярення. Звернувши свої кроки в напрямі цих голосів, він відслонив дещо шкіряну завісу та поглянув у середину. Дві жінки боришися з вояком. У хвилі, як Тарзан його побачив, він схопив одну з них за волося та перегнувся над нею з ножем у руці.

Відкидаючи на бік заваджаючу йому маску священика, він кинувся наперед та, вдаривши вояка, повалив його на землю. Як вояк упав неживий, дві жінки зараз пізнали Тарзана. „Скажіть мені", він сказав, „де є біла жінка, котру Джадон приніс сюди до святині?" „Мосар, батько отсього", сказала Ольоя, „забрав її кілька хвилин тому". „Куди?" — спитав Тарзан. Панатлі відповіла: „Він певно пішов до свого міста на березі Темного Озера".

Тарзан пропав таксамо скоро, як прийшов. Він шукав по передмістях аж до сходу сонця, але не знайшов ніякого сліду зрадливого Мосара або схопленої жінки. Нераз серед ночі він попадав на блукаючі банди вояків, які все ще билися за те, щоби найвищому жерцеви не вдалося захопити палати. Кілька разів він прилучувався до розбитих вояків Джадона та переважував боротьбу на їхню сторону. Як зійшло сонце, Тарзан, переконаний, що його любки нема в святині ні в палаті, вибрався до твердині Мосара, Талюра, Темного Міста.